

Noč je še mlada

(Sporočilo za javnost ob nedopustnosti pritožbe na ESČP v zadevi RTV Slovenija)

Prejeli smo odgovor Evropskega sodišča za človekove pravice glede pritožbe, v kateri je bilo zatrjevano, da je Ustavno sodišče z odpravo začasnega zadržanja dela novele Zakona o Radioteleviziji Slovenija (RTVS) pritožnikom odvzelo pravico do poštenega sojenja in pravico do učinkovitega pravnega sredstva. Pritožba je bila, med drugim, utemeljena s tem, da ob odpravi začasnega zadržanja Ustavno sodišče ni z ničemer zavarovalo pravnega položaja pritožnikov. Namesto tega je Ustavno sodišče pojasnilo, da *»je podan položaj, ko se zadržane določbe izpodbijanega zakona ne morejo izvajati, hkrati pa tudi Ustavno sodišče ne more uresničiti svoje ustavne vloge v razumnem času, skladno z načelom učinkovitega sodnega varstva,«* zaradi česar je *»preprečeno tudi izvrševanje zakonodajalčeve volje.«*

ESČP je pritožbo razglasilo za nedopustno. Glede odprave začasnega zadržanja je ugotovilo, da očitane zadeve ne kažejo na kršitev pravic in svoboščin, določenih v Konvenciji ali njenih protokolih. Sicer pa, da nacionalna pravna sredstva še tako ali tako niso izčrpana, saj Ustavno sodišče o pritožbi še vedno meritorno odloča. Ta odločitev ESČP je dokončna in se nanjo ni mogoče pritožiti.

ESČP je pritrdilo predsedniku Ustavnega sodišča, da je zadeva še mlada

S to odločitvijo je ESČP pritrdilo pojasnilom, ki jih je predsednik Ustavnega sodišča dr. Matej Accetto 9. junija letos podal novinarjem na tiskovni konferenci ob predstavitvi letnega poročila Ustavnega sodišča. Tam je namreč kot sodnik poročevalec, ki v zadevi RTV Slovenija narekuje smer in hitrost odločanja, v javni diskusiji z novinarji odkrito priznal, da se sedaj, ko je Ustavno sodišče ugodilo oblasti ter po hitrem postopku *ex offo* odpravilo začasno zadržanje, temu istemu sodišču z odločanjem v tej zadevi nikamor več ne mudi:

»Vsekakor zadeva, kot ste že sami rekli, je še v hiši. O njej bomo še odločali. Tudi mi bomo čez nekaj časa opravili razmislek, kako naprej. Ne takoj zdajle, ta hip. V primeru, ko ne gre za zadržanje, je dolžnost hitrega odločanja do neke mere zmanjšana, vsaj z vidika načel delitve oblasti, kako utemeljiš kot sodišče, da začasno posežeš v voljo zakonodajalca, da se neka nova ureditev vzpostavi. In po tej plati, če na zadevo ne gledamo skozi prizmo tega, da je zadržanje terjalo hitro odločanje, je ta zadeva še zelo sveža. Zadeva, ki je v hiši pol leta, po tej plati še ni stara. In tudi čez dve leti še ne bo med najstarejšimi.«

Enako ugotovitev, da ta je ta zadeva še vedno v hiši in da še ni stara, saj o njej Ustavno sodišče še vedno meritorno odloča, je sprejelo tudi ESČP. Zaradi najine osebne zavezanosti vladavini prava verjameva, da ima sodišče, ko pravnomočno odloči, vedno prav. Vsak drugačen pogled je namreč v nasprotju s temeljnimi postulati vladavine prava.

Slavnostni nagovor člana nove uprave RTVS kot krona odprave začasnega zadržanja

Odprava začasnega zadržanja je svoje sadove obrodila enako hitro, kot je bila sprejeta. Videli smo jih vsi, saj so se odvili celo nekoliko bolj na očeh javnosti, kot je to veljalo za burno dogajanje pri odločanju Ustavnega sodišča, kjer tisti, ki so za to poklicani, niso zavarovali odtokanja zaupnih informacij iz deliberacijskega postopka. Najbolj slikovito te sadove orišejo izjave glavnih akterjev. Uvod vanje predstavlja sedaj že ponarodela izjava zunanjega sodelavca RTVS Marcela Štefančiča mesec dni pred zadnjimi parlamentarnimi volitvami in tik predno mu takratna odgovorna urednica pogodbe o sodelovanju ni podaljšala:

»Jebeno več nas je k't njih. Njih je samo ene par. In vemo točno, kateri so. In ne vem, zakaj /.../ se po redakcijah ne usedemo. In ko pride un not' in pove, Goloba ne boste mel', rečemo, mel' ga bomo. Seveda ga bomo mel'! Nam je bilo rečeno, da ga ne smemo met', pa smo ga mel'! Zakaj ostali to ne nar'dite?«

To izjavo je kasneje smiselno dopolnila ministrica za kulturo, dr. Asta Vrečko. Pred referendumom o noveli RTVS je dejala, *»da je odločitev pravilna in da je potrebno vodstvo zamenjati«* ter k temu pristavila, da *»v hiši poteka tudi stavka, ki jo na ministrstvu za kulturo podpiramo.«* Neko novo dimenzijo pa je tem izjavam – povsem skladno s svojim svobodnim duhom – vdahnil predsednik vlade, dr. Robert Golob, ko je, po tistem, ko je Ustavno sodišče zadržalo izvajanje dela zakona, potarnal, da je *»zelo zafrustriran, ker [je] bil naiven in verjel, da se da RTV depolitizirati na civilen in legalen način.«*

Ustavno sodišče je izjavam politike prisluhnilo in vendarle spoznalo, da je z začasnim zadržanjem naredilo napako. Zaradi zadržanja je namreč, kot je samo pojasnilo v svojem sklepu, *»preprečeno tudi izvrševanje zakonodajalčeve volje.«* A konec dober, vse dobro. To napako je sodišče ob mraku hitro odpravilo in ga že v uri ali dveh po sprejetju vročilo naslovnikom. Odločitev ESČP je torej posebej pomembna, saj pritrjuje, da manjšina štirih ustavnih sodnikov z odpravo začasnega zadržanja ni kršila nobene od v Konvenciji in njenih protokolih zapisanih pravic, pa čeprav sedaj pritožniki v zvezi z vtoževano zadevo dejansko in pravno nimajo nobenega pravnega varstva več. Njihovo pravovarstveno upravičenje je namreč z uveljavitvijo novega zakona po odločitvi Ustavnega sodišča, ki se je zlomilo pod pritiski vladajoče politike, medijev in izbrane civilne družbe, po vsebini ugasnilo. ESČP je potrdilo, da je tako oblastveno ravnanje, zdaj in v prihodnje, v skladu z minimalnimi standardi evropskega pravnega reda.

S tem se je ESČP na svojevrsten način poklonilo tudi slavnostnemu nagovoru Simona Karduma, ko je bil ob začetku noči izvoljen za člana nove uprave RTVS:

»Naporno bo. Zna bit' tudi veselo. In zato vam postrežem seveda z eno otroško izštevanko, ki se glasi: An ban, pet podgan, štiri miši v uh me piši, vija, vaja, ven.«

Kot rečeno, sodišče ima ob svoji pravnomožni odločitvi vedno prav. Zato so lahko ob začetku noči *»jebeno manjšino«* najprej še enkrat prešteli ter jo potem, ko je bila noč še vedno mlada, tudi izšteli. A do zore bo vseeno treba tudi vsebinsko odgovoriti na pravne argumente, ki so zapisani v prvotni pobudi za presojo ustavnosti. Do sedaj namreč nobeno sodišče, niti Ustavno sodišče niti ESČP, ni naslovilo še prav nobenega izmed njih. Tudi v tem kontekstu, in ne le v tistem, ki ga je podal predsednik Accetto, pritrnilo pa mu je Evropsko sodišče za človekove pravice, ta zadeva, ki je še v hiši, še ni stara. Noč je torej očitno še zelo mlada in vsaj dokler sodišča glede argumentov v ustavni pobudi po vsebini molčijo, se bo v Sloveniji še plesalo – po notah vladajoče politike in njenih interesnih skupin.

Dr. Peter Gregorčič
Prof. Dr. Matej Avbelj